

Philosophy of Cyberspace: Interaction Between Humans, Machines, and Information in the Digital Era

UDC: 1:004:316.77

DOI: <https://doi.org/10.15421/172501>**Shulga Marina¹**Dr.Sc., Full Prof., <https://orcid.org/0000-0001-8929-8111>, marina_shulga@i.ua**Patlaichuk Oksana²**Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0002-1448-3360>, oksana.patlaichuk@nuos.edu.ua**Stupak Olga²**Senior Lecturer, <https://orcid.org/0000-0001-7846-1489>, stupako428@gmail.com¹*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine)*²*Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Mykolaiv, Ukraine)***Abstract**

Relevance. The transcendental-immanent discursivity of the cybernetic chronotope, represented through the polyvector prism of techno-anthropological substantialization, extrapolates a hypersingular ontological palimpsest that involuntarily undermines the normative metaphysical parameters of the eschatological substance of being. Digitized structures generate epistemological entropy, deconstructing axioms and catalyzing emergent anti-systemic paradigms.

The purpose. To uncover the philosophical aspects of the interaction between humans, machines, and information in the cybernetic space of the digital era.

Results. Metacognitive dichotomy, integrated into the complex digital infrastructure, is recognized as a dominant catalyst in the unfolding of intellectual singularity. The semantic universe, operating through the polyphony of meanings and the multiplicative divergence of mental paradigms, models a post-anthropocentric evolutionary landscape. Techno-synthetic constructs, interwoven into the networked dynamics of cyberspace, emerge as autonomous systemic actors endowed with the potential for autogenerative interpretation.

Conclusions. Cybernetic space, interpreted through the lens of poststructuralist philosophy, constitutes itself as a topological substrate for the deconstruction of the substantive status of the human. Cognitive integration of humans with autopoietic algorithmic structures induces new axiological paradigms based on symbiosis and ontological ambivalence. The development of cognitive-hermeneutic mechanisms for interpreting this hyper-subjective phenomenon becomes an epistemological priority in contemporary philosophy. A priority is the study of algorithmic agency in the context of techno-ethical norms arising in intersubjective simulation spaces. The epistemological development of cognitive-recursive models of interaction between humans and algorithmic systems must consider the nonlinear nature of ontosocial transformations.

Keywords: cybernetic space, emergence, posthumanism, ontology, algorithmicity, entropy, simulation

Філософія кібернетичного простору: взаємодія між людиною, машинами та інформацією в цифровій епосі

Шульга Марина¹, Патлайчук Оксана², Ступак Ольга²¹*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (Київ, Україна)*²*Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)***Анотація**

Актуальність. Трансцендентна іманентність кібернетичного простору, як багатошарового феномену техноантропної динаміки, формує нові онтологічні контексти, які піддають класичні метафізичні координати буття. Інтенсифікація цифровізації породжує мультивекторну епістемологічну турбулентність, де онтогенез інформаційних субстратів детермінує радикальну деконструкцію аксіоматичних парадигм. У межах цієї постантропоцентричної симулякрократії суб'єктність суб'єкта перетворюється на резонансний модус техноепістемічного впливу.

Мета дослідження – розкрити філософські аспекти взаємодії між людиною, машинами та інформацією в кібернетичному просторі цифрової епохи.

Результати. Метакогнітивна дихотомія, інтегрована в складну цифрову інфраструктуру, визнається як домінуючий каталізатор у розгортанні інтелектуальної сингулярності. Семантичний всесвіт, що функціонує через багатоголосся смислів й мультиплікативну дивергенцію розумових парадигм, моделює постантропоцентричний еволюційний рельєф. Техно-синтетичні конструктори, вплетені у мережеву динаміку кіберсередовища, постають як автономні системні актори, наділені потенціалом автогенеративного тлумачення.

Висновки. Кібернетичний простір, інтерпретований через призму постструктуралістської філософії, конститує себе як топологічний субстрат для деконструкції субстанційного статусу людини. Когнітивна інтеграція людини з автопоетичними алгоритмічними структурами індукує нові аксіологічні парадигми, що базуються на симбіозності та онтологічній амбівалентності. Вироблення когнітивно-герменевтичних механізмів для інтерпретації цього гіперсуб'єктного феномену стає епістемологічним пріоритетом сучасної філософії. Пріоритетним є дослідження алгоритмічної агентивності у контексті техноетичних норм, що виникають у просторах інтерсуб'єктивної симуляції. Епістемологічна розробка когнітивно-рекурсивних моделей взаємодії людини й алгоритмічних систем повинна враховувати нелінійну природу онтоціальних трансформацій.

Ключові слова: кібернетичний простір, емерджентність, постгуманізм, онтологія, алгоритмічність, ентропія, симуляція

Стаття надійшла / Article arrived: 20.12.2024

Схвалено до друку / Accepted: 20.02.2025

Вступ.

Філософія кібернетичного простору спрямована на осмислення трансцендентності техноантропологічних взаємодій й вимагає розробки методологічної парадигми, здатної враховувати емерджентність динамічних інформаційних систем. Цифровізація, як всеохоплюючий процес, індукує дискретизацію людської екзистенції, у межах якої суб'єкт перестає бути традиційним носієм автономної свідомості й натомість інкорпорується в онтологічний ландшафт гіпермедійних метаструктур (Стовпець, 2024). Дифузія антропоцентризму відбувається через фракталізацію онтологічних меж між органічним та техно-артефактним, що призводить до втрати субстанційного статусу суб'єкта. Людина, вбудована у багаторівневі інтерфейси цифрових мереж, виконує функцію як когнітивного інтенсифікатора, так й онтогенетичного каталізатора процесів, спрямованих на генерацію нових реальностей. Це ускладнює традиційне розуміння ідентичності, яка дедалі більше контекстуалізується через техноопосередковані наративи (Mitcham, 2022). Інформаційні агенти, формуючи нові семантичні поля, функціонують як епістемологічні субстратори, що породжують феномени поліконцептуальної природи. Еволюція цих агентів унаочнює кінець моністичних уявлень про істину, яка, в умовах багатовимірної цифрової дійсності, виявляється контингентною та плюралістичною.

Відсутність сталих еталонів для визначення онтологічної валідності стимулює формування нових когнітивних парадигм, де інформаційна ентропія стає визначальною категорією (Mitcham, 2019). На нашу думку, технологічні артефакти, які раніше вважалися суто інструментальними, дедалі частіше демонструють властивості автохтонної агентності, що маніфестується у здатності до семантичної модифікації навколишньої реальності. Алгоритмічні структури, оперуючи гіперкомплексними логіками, стають архітекторами просторів, у яких етос, аксіологія та соціальна комунікація зазнають радикального переосмислення. Це зумовлює онтологічну амбівалентність, за якої технологічне інкорпорується у гуманітарний дискурс.

Інформація, розглянута крізь призму аксіоматичної субстанційності, виявляє себе як феноменологічна основа нового соціокультурного космосу. Її циркуляція у вигляді потоків даних перетворює знання на синтетичний конструктив, що відзначається нестабільністю та релятивністю (Bicudo, 2020). Відповідно, класична гносеологія виявляється неспроможною адекватно артикулювати феномени, властиві цифровій постсучасності, що потребує розробки поліморфних когнітивних інструментів. Натомість кібернетичний простір як сукупність техноантропних взаємодій вимагає розробки новітнього епістемологічного канону,

здатного синтезувати інгерентну складність його онтологічних та аксіологічних структур. Гіперрефлексивність, породжена інформаційними симулякрами, зумовлює перегляд гуманістичних імперативів, натомість інтегруючи перспективу постгуманістичної симбіозності (Žižek, 2022). Філософія кіберпростору має слугувати не лише засобом інтерпретації цього багатопланового феномену, а й проєкцією його потенційного впливу на майбутнє соціального буття.

Актуальність дослідження кібернетичного простору, в межах філософії, детермінується екстраординарною «мутацією» онтологічних, епістемологічних й аксіологічних детермінант людської буттєвості в умовах тотальної цифровізації цивілізаційного ландшафту. Інформаційна революція, що маніфестується через квантифікацію соціальних процесів, радикальну реорганізацію когнітивних патернів й експансію сфери техноантропних синергетичних інтеракцій, каталізує необхідність ревізії фундаментальних категорій, як-от суб'єктність, інтенціональність та онтична автономія. Емерджентний характер інформації як квінтесенційного субстрату соціокультурних та семіотичних конструктів диктує нагальність розроблення інноваційних герменевтичних та аксіоматичних структур, які здатні деконструювати й реконфігурувати полісемантичну природу новітніх феноменів. Еволюція цифрових мереж у системоутворюючу матрицю соціальної організації, з інтегративним домінуванням алгоритмічних логік, детермінує пріоритетність створення концептуальної моделі, що забезпечує когерентне осмислення інтерфейсної взаємодії між технокомплексами й антропогенними практиками.

Інтенсифікація етичних, правових та метафізичних парадоксів, зумовлених прогресуючою динамікою постгуманістичного синтезу, висуває уніфікацію цієї проблематики до категорії онтологічних імперативів. Феноменологія кіберпростору потребує не тільки високоточного аналітичного вивчення, але й інтегративного мультидисциплінарного осмислення його деструктивного та конструктивного потенціалу в трансформації аксіоматичних основ і культурних мегапарадигм.

Мета дослідження – розкрити філософські аспекти взаємодії між людиною, машинами та інформацією в кібернетичному просторі цифрової епохи.

Аналіз попередніх публікацій. Аналіз попередніх публікацій, присвячених філософському осмисленню кібернетичного простору, виявляє полісемантичну багатогранність підходів до аналізу інтеракцій між антропогенними агентами, машинними алгоритмами та інформаційними потоками. Приміром, дослідженнях Д. Р. Кепселл (Koopsell, 2000) розглядається трансдисциплінарна

парадигма кібернетичного суб'єкта, який репрезентує собою гібридний синтез когнітивного та техногенного начал. М. Бікудо (Bicudo, 2020), О. Данильян, О. Дзьобань (Данильян, & Дзьобань, 2024), А. Олейник (Олейник, 2022), акцентують увагу на еволюції онтологічних категорій автономії та ідентичності в контексті цифрових систем, де інтерактивність слугує каталізатором нових епістемологічних моделей, що перевершують класичну бінарність логічного аналізу.

Г. Делез (Deleuze, 1996), С. Жижек (Žižek, 2022), Б. Латур (Latour, 1996), С. Стівенс (Стівенс, 2024), М. Фуко (Dyson, 2020), звертають увагу на культуросеміотичні аспекти алгоритмічної динаміки, зокрема її впливу на реконфігурацію соціальних структур й моральних імперативів. Енріко Терроне та Віра Тріподі (Terrone, & Tripodi, 2022) вводять концепт «алгоритмічного габітусу», який ілюструє, як технологічні матриці продукують феноменологію інформаційної детермінації. Дослідники зазначають, що домінування технократичної раціональності спричиняє ерозію традиційних етичних аксіом, переакцентуючи їх у бік прагматичних інтересів, детермінованих машинною ефективністю. Такі підходи відкривають нові перспективи в контексті деконструкції класичних антропоцентричних концептів.

Нарешті, онтологічні параметри цифрових інформаційних систем обґрунтовано у працях Торстена Ботц-Борнштейна (Botz-Bornstein, 2021), котрий у своїй теорії «онтологічної віртуалізації» наголошує на метафізичній й трансцендентальній динаміці нематеріальних інформаційних об'єктів. Його аргументація ґрунтується на ідеї, що віртуальні артефакти формують нову категорію буття, яка перебуває поза межами класичної субстанціалізації матеріального. Також, приміром, В. Воронкова (Voronkova et al., 2022), Г. Дайсон (Dyson, 2020), С. Мітчам (Mitcham, 2019), підкреслюють, що такий «онтологічний зсув» зумовлює появу нового онтоферного порядку, який інтегрує фізичну та цифрову реальності в єдину феноменологічну площину. Подібні теоретичні побудови формують фундамент для подальшої герменевтики цифрового буття.

Результати дослідження.

У парадигматичній площині сучасного метафізичного дискурсу феномен кібернетичного простору конститується як онтологічно-гносеологічний палімпсест, що функціонує в межах іманентної гіпертекстуальності. Універсум цифрового середовища, позначений метаморфозами симулякрів й гіперреальних конструктів, акумулює гетерогенність інтерфейсних реальностей, яка ускладнює феноменологічне розрізнення між буттєвою автентичністю та віртуальним субстратом. Інтегративний характер кіберпростору породжує трансцендентальні дилеми, що резонують з архайчними

метафізичними питаннями про сутність буття у постгуманістичному контексті (Dyson, 2020, p. 145). Метатеоретичний аналіз кібернетичного простору ускладнюється його мінливою емерджентністю, яка радикально підважує логіко-семантичну рамку класичної метафізики. Інформаційний континуум, що характеризується хаотичною поліцентричністю, нагадує хізматичну структуру, у якій відсутній однозначний телеологічний вектор. Модуси існування у такій матриці відповідають концепту «сингулярностей», описаних Жилем Делезом, які утворюють поліфонічну архітектуру децентрованих значень. У цьому контексті слід акцентувати увагу на термінологічному корпусі постструктуралізму, розробленому Жаком Деррідою, що виявляється найбільш адекватним для опису цих феноменологічних характеристик (Deleuze, 1996).

Епістемологічна онтогенеза кіберпростору індукує перманентну трансгресію пізнавальних стратегій, що ґрунтуються на класичних принципах картезіанського раціоналізму. Інформаційна ентропія, що панує у цифрових структурах, провокує рефлексію над тим, чи можливо адаптувати герменевтичні механізми до аналізу динамічних мережових конструкцій, які функціонують у режимі саморегульованого хаосу. Ідея «актора-мережі», що була запропонована Бруно Латуром, є надзвичайно релевантною у цьому контексті, адже вона ілюструє складність взаємозв'язків між суб'єктами й об'єктами в умовах радикальної цифрової флюїдності (Latour, 1996). Натомість аксіологічні імплікації кібернетичного простору виводять на передній план дилеми, пов'язані з дисоціацією традиційних етичних імперативів та новітніх нормативних кодексів, притаманних постцифровій епосі. Інтенсифікація соціальної взаємодії через цифрові арени спричиняє формування нових категорій взаємної афективності, які, однак, залишаються парадоксально амбівалентними. Концепт «техноетики», запропонований Карлом Мітччем, може слугувати евристичним інструментом для осмислення цих трансформацій (Mitcham, 2022; Mitcham, 2019), але водночас залишає відкритими питання щодо суб'єкт-об'єктних меж в умовах розмиття індивідуальних і колективних ідентичностей.

Політико-філософські параметри кіберпростору експлікують нові форми владних ієрархій, що реалізуються через механізми кібергеґемонії та алгоритмічної біополітики. Концептуалізація влади, яка запропонована Мішелем Фуко (Foucault, 2024), набуває нової актуальності у світлі паноптичних структур цифрового нагляду, які перетворюють суб'єкта на функцію мережового регулювання. У цьому контексті кіберпростір постає як терен політико-онтологічного синтезу, де відбувається переформатування основоположних категорій свободи, автономії та суверенітету, що змушує

переосмислити базові засади філософії політичного.

На нашу думку, філософія кібернетичного простору, інкорпорує полісемантичні горизонти епохи інформаційної турбулентності, формує радикально нову антропологічну парадигму, що здійснює деконструкцію традиційних онтологічних констант та епістемологічних базисів. У рамках цього гіпертекстуального дискурсу взаємодія між людським суб'єктом, автономними техносистемами та нелінійною динамікою інформаційних потоків трансформується в трансгресивний гетерогенний синтез, який функціонує поза межами класичних дуалістичних опозицій (Данильян & Дзьобань, 2024). Кіберпростір, феноменологічно інтерпретований як гіпостазована сфера децентрованого буття, стає топологією для еманіпації нового онтологічного габітусу. У цій парадигмі емерджентна синергетика між людським агентом та постбіологічною машинерією, осмислена крізь призму когнітивної коеволюції, породжує концепт симбіотичної антропотехніки. Гібридність, яка в цьому контексті набуває статусу мета-категорії, реконфігурує не лише морфологічні характеристики, але й саму структуру техноантропологічної суб'єктивності (Voronkova et al., 2022).

Машинні алгоритми, забезпечені глибинною адаптивністю й пластичністю, інкорпоровуються у когнітивну архітектуру суб'єкта, викликаючи радикальне переосмислення демаркаційної межі між природним і штучним. У цьому аспекті інформація, віддалена від класичного інструментального розуміння, еволюціонує до метарівня семіотичних метаструктур, десемантична поліфонія інформаційних потоків корелює з динамікою постгуманістичного космосу (Олейник, 2022). Процеси кодування й декодування набувають якостей герменевтичного жесту, уможливаючи генерацію нових смислів у рамках семантичного порядку, позначеного ентропійною флуктуацією. Дихотомія мислення та обчислення, яка століттями була епістемологічним підмурком антропоцентризму, поступово трансцендується під впливом технологічної еволюції. Гіперобчислювальні архітектури та кіберфізичні системи символізують нову ітерацію когнітивної суб'єктивності, підриваючи класичні дефініції людської ексклюзивності (Dyson, 2020). У цьому контексті антропологічна рефлексія змушена стикатися з постгуманістичними імплікаціями, які ставлять під сумнів легітимність традиційних онтологічних корелятивів.

Розширення антропотехнічного ландшафту викликає необхідність переосмислення етики через призму плюралістичної полісуб'єктивності. Етика кібернетичного простору, що формулюється на стику поліцентричності суб'єктів й алгоритмічної автономії, повинна враховувати нелінійність моральних векторів та інтегративну динаміку кіберекосистем.

Концепт відповідальності в цьому контексті зазнає трансформацій, стаючи інтегральним компонентом постгуманістичного етичного проєкту (Terrone, & Tripodi, 2022). Філософія кібернетичного простору, флуктууючи між аксіологічною індетермінованістю та онтологічною контингентністю, постає як методологічна матриця осмислення цифрової трансформації буття. Полісуб'єктивність, рекурсивна інтерсуб'єктивність та онтологічна варіативність її категорій творять нову мета-реальність, у якій суб'єктивність, агентність й телеологія підлягають радикальній реконфігурації. Відповідно, така філософська оптика інтегрує множинність перспектив, відкриваючи шлях до постійної концептуальної еволюції в умовах цифрового хаосу.

Пропонована нами структура (таблиця 1) є полівекторним когнітивно-епістемологічним конструктом, що спрямований на артикуляцію трансцендентних іманентностей у контексті взаємопроникнення антропогенного, алгоритмічного та інформаційного порядків. Концептуальна конфігурація матриці підпорядковується деконструктивістській логіці, яка прагне редефініювати класичні метафізичні дихотомії, впроваджуючи у філософський дискурс категорії симулякра, гіперреальності та інтерактивної когерентності (Koeperzell, 2000). У її семантичному просторі об'єктивізуються складні кореляційні взаємодії між суб'єктивними агентами та автономними технічними системами, що радикально перетворюють традиційні антропоцентричні концепції суб'єктивності.

Реляційна структура таблиці акцентує на екстраполяції філософських категорій до сфери технологічної автономії, де онтологічні параметри буття набувають нових форм емпірично-епістемологічного детермінізму. Технологічний субстрат розглядається не лише як інтерактивний феномен, але і як гетерономний агент, здатний до самодетермінації та генерації інноваційних когнітивних і аксіологічних парадигм (Vicudo, 2020). Водночас трансформація інформаційних потоків у функціонально-семіотичний ресурс підкреслює необхідність комплексного дослідження інтегративних аспектів інформаційного габітусу, що функціонує у просторі метаонтологічної неопосередкованості (Terrone, & Tripodi, 2022). Узгодженість між концептуальними полями таблиці демонструє амбівалентний характер взаємодії між гуманістичними й техногенними початками, що вимагає глибокого перегляду аксіоматичних основ сучасної філософії. Така конфігурація стає не лише інструментом гносеологічного аналізу, але й фундаментом для осмислення онтологічного статусу суб'єкта в умовах кібернетично зумовленої реальності, де симбіоз антропо-алгоритмічних систем зумовлює виникнення нових парадигм моральної, когнітивної та онтологічної відповідальності.

Табл. 1.

Метафізичні й епістемологічні трансформації кібернетичного континууму: онтологічний синтез суб'єкта, машини та інформаційних потоків у цифровій епосі

Дискурсивний вектор	Онтологічно-епістемологічна експлікація	Гносеологічна функціональність	Морально-етичний ракурс	Перспективи постантропоцентричного розвитку
Кібернетичний простір	Гіпертекстуальний і гетерогенний континуум, що характеризується когнітивно-семіотичною коеволуцією автономних агентів у межах синергетичної динаміки.	Арена поліцентричних інформаційних взаємодій із багаторівневим семіозисом.	Потреба у визначенні етичних координат у межах алгоритмічно модульованих середовищ.	Утворення інтегрального метастору для когнітивного симбіозу між людиною й інтелектуальними системами.
Інформація	Абстрактний квантифікований феномен, що функціонує як мультивекторний носій семантично-змістовної валентності, включаючи самоорганізаційні процеси.	Засіб когнітивної транспозиції у межах техносоціальних взаємодій.	Етичне регулювання процесів інформаційного надмірного накопичення та комодифікації.	Розвиток самоадаптивних інформаційних структур із глибинними навчальними компонентами.
Людина	Антропоцентрична структура, що перебуває в процесі трансгресії власної суб'єктності під впливом техноепістемічного оточення.	Ретранслятор когнітивної рефлексії у контексті мережевої децентралізації.	Утримання автономності у взаємодії з автономними технічними інфраструктурами.	Інтеграція біокібернетичних модулів у структуру свідомості для її експоненційного розширення.
Машини	Квазіінтелектуальні системи, які реалізують адаптивну резонансну обробку даних і здатні до синтезу нових парадигмальних рішень у межах евристики.	Автономний провайдер продуктивності та когнітивного аугментації.	Формування принципів відповідальності у розробці та експлуатації кібернетичних агентів.	Конструювання генеративних систем, що виходять за межі класичної онтології механічного розуміння.
Цифрова епоха	Хронопросторовий фреймворк, що опосередковує кросдисциплінарну конвергенцію соціальних, економічних і когнітивних технологій.	Генератор нових архітектур знання, що сприяють децентралізації пізнання.	Аксіологічне переосмислення людських потреб в умовах технологічної гіперопосередкованості.	Інтеграція розподілених обчислювальних систем у глобальний когнітивний надорганізм.
Етичні аспекти	Простір регулятивних норм, що конституюється через взаємодію між епістемічними технологіями та антропологічними інтенціями.	Інструмент підтримання балансу між інноваціями та соціальними принципами.	Запобігання моральній ерозії через неконтрольовану автоматизацію рішень.	Формування метаєтичних стандартів для управління технологічними сингулярностями.
Трансформація свідомості	Процес когнітивного ремодельовання, у якому суб'єкт переходить до трансцендентного сприйняття реальності через цифрове опосередкування.	Когнітивний мост між антропологічною класикою та техногенною майбутністю.	Гуманітарна рефлексія щодо викликів нової парадигми цифрової самості.	Розвиток інтегральної когніції через використання нейромережевих когерентних систем.
Онтологічні наслідки	Конфігурація гібридних середовищ, де антропоцентрична перспектива поступається місцем постгуманістичному підходу до реальності.	Інновація концептуального сприйняття багаторівневої реальності.	Реконструкція людських цінностей у нових онтологічних системах.	Реконструкція людських цінностей у нових онтологічних системах.

Джерело: систематизовано авторами на основі (Bicudo, 2020; Botz-Bornstein, 2021; Koepsell, 2000; Mitcham, 2022, 2019; Terrone & Tripodi, 2022)

Відповідно, кібернетичний простір, як інтерактивний метаконтинуум, конститує собою синкретичне поле, в якому відбувається симбіоз антропоморфних та техноетичних парадигм. Інтеграція людини, машин та інформації в цьому середовищі набуває онтологічної гіперпластичності, де семіотика цифрових кодів переосмислює класичні категорії гносеології (Terrone & Tripodi, 2022). Утворюється техноантропний палімпсест, у рамках якого когнітивні модальності індивіда взаємодіють із висококомплексними алгоритмічними системами. Ключовим механізмом у цій екосистемі постає кіберадаптивна трансмісія, яка функціонує як тривекторний обмін між когнітивною рефлексією, алгоритмічною логікою та інформаційною ентропією. Машини, як автопоетичні сутності, здатні до евристичного самозбагачення, виступають не лише механічними виконавцями, але й контриб'юторами у процесі когнітивного творення. Інформаційні потоки стають полісемантичними носіями метанаративу, що формує фундамент нової епістемології (Mitcham, 2022). Приміром, маніпуляція у соціальних мережах, як інструмент політичного впливу, функціонує через синергетичне поєднання алгоритмічних механізмів мікротаргетингу та психологічних технік персуазії, що дозволяє створювати контрольовані дискурсивні поля для управління громадською думкою (Likarchuk et al., 2023, p. 772).

Етична імплікація кібернетичного середовища передбачає радикальне переосмислення традиційних концептів суб'єктивності та агентивності. Стає актуальною проблематика делегованої відповідальності, коли автономні технічні суб'єкти, здатні до адаптивного переформатування своїх функцій, вступають у взаємодію з людськими агентами (Олейник, 2022). У цій дихотомії виникають питання онтичного статусу техногенних ентитетів, що вимагають нового нормативного дискурсу. Технокультурний дискурс цифрової епохи формується через призму інфраструктурної гіперсистемності, де фундаментальними засадами стають інтероперабельність, когнітивна інтеграція та інформаційний резонанс. Адаптація до цього середовища потребує розвитку метакогнітивних стратегій, що дозволяють трансгресувати лінійні концепції знання. Дифузія між людськими та машинними когнітивними процесами породжує емерджентну техноінтелектуальність.

Трансдисциплінарний підхід до осмислення кібернетичного простору розкриває його як хронотопічну сингулярність, що маніфестує себе у вигляді інфосоціального симбіозу. Умовна лінія між матеріальним та віртуальним втрачає свою релевантність, поступаючись місцем аксіологічній репродукції нових форм буття (Botz-Bornstein, 2021). Відтак, кібернетичний простір перетворюється на аксіоматичну основу

для формування постлюдської онтології, де інформація стає онтологічним субстратом усіх процесів.

Висновки.

Кібернетичний простір, осмислений крізь призму філософської рефлексії, постає як багаторівнева матриця взаємовпливів, у якій антропологічні, технократичні й інформаційні парадигми інтегруються у складну онтологічну архітектоніку. Ця когнітивна та техноінформаційна синергія, що структурно детермінує цифрову епоху, демонструє феноменологічну динаміку трансгресії традиційних онтологічних меж. Взаємопроникнення людини й цифрових систем стає осердям новітньої парадигми постгуманізму, що розглядає свідомість як емерджентний продукт симбіозу біологічних і штучних інтелектуальних субстратів. Екзистенційний вимір цієї взаємодії характеризується не лише інтенсифікацією інформаційного обміну, але й радикальною трансформацією суб'єктивності. Постійний обіг даних, що зрощує людино-машинні системи, викликає глибокі епістемологічні зміни, зокрема перегляд понять агентивності, автономії та відповідальності. Інформаційна ентропія, властива кібернетичному простору, маніфестує як продуктивний потенціал творчої інновації, так і деструктивний ризик системної вразливості.

Оцифрування буття диктує специфічну онтологічну парадигму, яка, здійснюючи ревізію традиційних категоріальних конструкцій, ставить під сумнів сталі дихотомії, укорінені у класичних метафізичних схемах. Полівалентність інформаційних реальностей у синтезі з екстраполяцією алгоритмізованих структур у соціокультурну тканину спричиняє істотну ерозію антропоцентричних засад, згідно з якими суб'єкт конститується як привілейований онтологічний агент. Гібридизація цифрових та фізичних модусів буття викристалізовує складну мережеву морфологію, у якій динаміка та нелінійність взаємодій детермінують епістемологічну необхідність формування постметафізичних моделей інтерпретації.

Еволюція кібернетичних середовищ уможливила радикальне посилення когнітивної дисперсії, що корелює з трансформацією автономії суб'єкта, дедалі частіше осмислюваної крізь параметри інформаційної ентропії. Синергетичні процеси інтеграції людини й технології індукують деконструкцію есенціалістських уявлень про фіксовану онтологію суб'єкта, натомість репрезентуючи динамічну взаємопроникність симулякрів та релятивних модальностей. У цьому контексті цифрова онтологія постає як полісемантична концептуальна конструкція, в якій домінують принципи фрактальної нелінійності, реляційної техногенності й трансформаційної аксіології, що вимагають переосмислення традиційних парадигм буття.

Подальша епістемологічна експлікація кібернетичного простору передбачає акцентуацію на гносеологічних аспектах взаємодії суб'єкта з автопоетичними алгоритмічними системами, що продукують нові форми агентивності та когнітивної адаптації. Необхідно проаналізувати трансформаційні механізми рекурсивної інтеграції людської свідомості в поліфонічні цифрові середовища, зокрема у контексті онтологічної релятивізації ідентичності та симулякрів самопредставлення.

У цьому контексті, особливої уваги потребує феномен алгоритмічної транспарентності, що детермінує латентну структуру цифрового контролю та техноетичних імперативів. Інтерсекція технофілософії, нейронаук та постгуманістичних досліджень може виявити глибинні патерни аксіологічного й онтопоетичного зсуву в парадигмі технокультурного дискурсу, зокрема через призматику техносоціальних антагонізмів і постколоніальних цифрових ієрархій.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Данильян, О., & Дзьобань, О. (2024). Сучасна людина: інформаційні аспекти антропосоціогенезу. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2(61). Retrieved from <http://fil.nlu.edu.ua/article/download/304456/300267>
- Олейник, А. (2022). Етичні феномени соціальних мереж: мова ворожнечі, кіберненависть та кібербулінг. *Вісник Львівського університету. Серія філософія-політологія*, 42, 118-124.
- Стовпець, С. В. (2024). Філософсько-правові аспекти функціонування інтернету речей. *Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців, Одеса, 23-24 травня 2024 р.*, (с. 89-92). Одеса: Університет Ушинського.
- Bicudo, M. (2020). *Constitution and Production of Mathematics in the Cyberspace: A Phenomenological Approach*. Berlin: Springer.
- Botz-Bornstein, T. (2021). *The Philosophy of Lines: From Art Nouveau to Cyberspace*. London: Palgrave Macmillan.
- Deleuze, G. (1996). *What Is Philosophy? (European Perspectives: A Series in Social Thought and Cultural Criticism)*. New York: Columbia University Press.
- Dyson, G. (2020). *Analogia: The Emergence of Technology Beyond Programmable Control*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Foucault, M. (2024). *Der Diskurs der Philosophie*. Berlin: Suhrkamp Verlag.
- Koepsell, D. R. (2000). *The Ontology of Cyberspace: Law, Philosophy, and the Future of Intellectual Property*. Chicago: Open Court.
- Latour, B. (1996). *Aramis, or The Love of Technology*. London: Harvard University Press.
- Mitcham, C. (2019). *Steps toward a Philosophy of Engineering: Historico-Philosophical and Critical Essays*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Mitcham, C. (2022). *Thinking through Technology: The Path between Engineering and Philosophy*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Terrone, E., & Tripodi, V. (2022). *Being and Value in Technology*. London: Palgrave Macmillan.
- Voronkova, V. et al. (2022). Conceptualization of smart-philosophy as a post-modern project of non-linear pattern development of the XXI century. *Cuestiones Politicas*, 40(73). Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/66766/1/38416.pdf>
- Žižek, S. (2022). What can psychoanalysis tell us about cyberspace? In *The Routledge International Handbook of Psychoanalysis and Philosophy* (pp. 449-465). London; New York: Routledge.

REFERENCES

- Bicudo, M. (2020). *Constitution and Production of Mathematics in the Cyberspace: A Phenomenological Approach*. Berlin: Springer.
- Botz-Bornstein, T. (2021). *The Philosophy of Lines: From Art Nouveau to Cyberspace*. London: Palgrave Macmillan.
- Danilyan, O., & Dzioban, O. (2024). Modern Human: Informational Aspects of Anthro-Sociogenesis. *Herald of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political Science, Sociology*, 2(61). Retrieved from: <http://fil.nlu.edu.ua/article/download/304456/300267>
- Deleuze, G. (1996). *What Is Philosophy? (European Perspectives: A Series in Social Thought and Cultural Criticism)*. New York: Columbia University Press.
- Dyson, G. (2020). *Analogia: The Emergence of Technology Beyond Programmable Control*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Foucault, M. (2024). *Der Diskurs der Philosophie*. Berlin: Suhrkamp Verlag.
- Koepsell, D. R. (2000). *The Ontology of Cyberspace: Law, Philosophy, and the Future of Intellectual Property*. Chicago: Open Court.
- Latour, B. (1996). *Aramis, or The Love of Technology*. London: Harvard University Press.
- Mitcham, C. (2019). *Steps toward a Philosophy of Engineering: Historico-Philosophical and Critical Essays*. Rowman & Littlefield Publishers.

- Mitcham, C. (2022). *Thinking through Technology: The Path between Engineering and Philosophy*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Oleinyk, A. (2022). Ethical Phenomena of Social Networks: Hate Speech, Cyberhate, and Cyberbullying. *Herald of Lviv University. Series: Philosophy-Political Science*, 42, 118-124.
- Stovpets, S. V. (2024). Philosophical-Legal Aspects of the Functioning of the Internet of Things. *Methodology and Technology of Modern Philosophical Knowledge: Materials of the 7th International Conference of Students, Young Scientists, and Scholars (Odesa, May 23–24, 2024)*, (pp. 89-92). Odesa: Ushynsky University.
- Terrone, E., & Tripodi, V. (2022). *Being and Value in Technology*. London: Palgrave Macmillan.
- Voronkova, V. et al. (2022). Conceptualization of Smart-Philosophy as a Post-Modern Project of Non-Linear Pattern Development of the XXI Century. *Cuestiones Políticas*, 40(73). Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/66766/1/38416.pdf>
- Žižek, S. (2022). What Can Psychoanalysis Tell Us About Cyberspace? In *The Routledge International Handbook of Psychoanalysis and Philosophy* (pp. 449–465). London; New York: Routledge.